

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2
IM. GEN. TADEUSZA KUTRZEBY W GOSTYNIU**

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO**

Spis treści

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW	3
Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności.....	3
Zasady ustalania ocen	3
Zasady pisania zaległych prac kontrolnych w przypadku nieobecności ucznia	4
Tryb poprawiania ocen bieżących	4
Zasady ustalenia oceny śródrocznej i rocznej.....	4
WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych	
śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z historii i społeczeństwa, wynikające	
z realizowanego przez nauczycieli programu nauczania.....	7
WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA – KLASA 5.....	7
WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA – KLASA 6.....	14

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności

Przedmiotowy system oceniania przewiduje kontrolę następujących form pracy ucznia: prace klasowe, sprawdziany, odpowiedzi ustne i pisemne (kartkówki), zadania domowe, obserwacja aktywności na lekcjach.

Po zakończeniu każdego działu lub jego części przewiduje się przeprowadzenie pracy klasowej lub sprawdzianu.

Kartkówki to odpowiedzi pisemne z bieżących, typowych zagadnień i wiadomości podstawowych obejmujących zagadnienia z trzech ostatnich lekcji.

Zasady ustalania ocen

Wszystkie prace pisemne są punktowane, a ocena jest ustalana wg następujących zasad:

Prace klasowe i sprawdziany:

- celujący – 100%
- bardzo dobry – od 90%
- dobry – od 70%
- dostateczny – od 50%
- dopuszczający – od 35%
- niedostateczny – poniżej 35% punktów możliwych do zdobycia.

Kartkówki:

- bardzo dobry – od 90%–100%
- dobry – od 70%
- dostateczny – od 50%
- dopuszczający – od 35%
- niedostateczny – poniżej 35% punktów możliwych do zdobycia.

Ocenianie bieżące

W ocenianiu bieżącym używa się ocen w skali 1-6; znaków „plus i minus”; znakiem „bz” zaznacza się nieterminowość wykonywania zadań domowych, znakiem „np” brak przyborów niezbędnych do pracy na lekcji. Trzy znaki (3 x bz, 3 x np) są zamieniane na ocenę niedostateczną.

Zasady pisania zaległych prac kontrolnych w przypadku nieobecności ucznia

W przypadku nieobecności, w terminie ustalonym z nauczycielem, uczeń pisze pracę klasową (sprawdzian). W szczególnych przypadkach nauczyciel może nie wymagać od ucznia obowiązku napisania pracy klasowej lub sprawdzianu.

Uczeń, który z przyczyn nieusprawiedliwionych opuścił pracę pisemną lub jest nieobecny tylko w dniu, w którym jest praca pisemna, pisze ją w terminie wskazanym przez nauczyciela.

W ocenianiu uwzględnia się zalecenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, innych poradni specjalistycznych a także indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia.

Tryb poprawiania ocen bieżących

Uczeń ma możliwość poprawienia każdej oceny z prac klasowych i sprawdzianów w terminie dwóch tygodni od oddania. Ocenę odnotowuje się w dzienniku. Uczeń poprawia w terminie ustalonym z nauczycielem.

Zasady ustalenia oceny śródrocznej i rocznej

Ocenę ustala się na podstawie ocen bieżących, ze szczególnym uwzględnieniem ocen za prace klasowe i sprawdziany.

Klasyfikacja śródroczna podsumowuje osiągnięcia edukacyjne ucznia w I półroczu, roczna w danym roku szkolnym. Ocena roczna może różnić się o jeden stopień od oceny przewidywanej w przypadku gdy uczeń w okresie od ustalenia przewidywanej oceny do wystawienia oceny rocznej otrzyma oceny bieżące, które umożliwiają mu uzyskanie wyższej (niższej) oceny niż przewidywana.

WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

I. Warunki otrzymania

1. Rodzice ucznia w terminie 7 dni od powiadomienia o ocenie przewidywanej składają do nauczyciela uczącego pisemne podanie wyrażające chęć poprawy tej oceny.
2. Uczeń uzyskuje ocenę wyższą niż przewidywana, jeżeli w ustalonym terminie przystąpi do pisemnego sprawdzianu oraz otrzyma co najmniej 80% punktów możliwych do uzyskania na tę ocenę.
3. Warunkiem przystąpienia do ww. sprawdzianu jest napisanie wszystkich przewidzianych na dany rok szkolny prac klasowych i sprawdzianów.

II. Tryb otrzymania

1. Określenie zakresu wiadomości i umiejętności:
 - A. uczeń pisze sprawdzian na ocenę, o którą się ubiega; stopień trudności sprawdzianu odpowiada wymaganiom edukacyjnym na ocenę, o którą się uczeń ubiega;
 - B. jeśli ocena śródroczna jest oceną, o którą się uczeń ubiega, sprawdzian obejmuje wiadomości i umiejętności z zakresu II półrocza;
 - C. jeśli ocena śródroczna jest niższa od oceny, o którą się ubiega uczeń, sprawdzian obejmuje wiadomości i umiejętności z całego roku (w takim przypadku uczeń pisze dwa sprawdziany – odpowiednio za I i II półrocze).
2. Ustalenie terminu sprawdzianu:
 - A. sprawdzian przeprowadza się w terminie najpóźniej do końca tygodnia poprzedzającego tydzień ustalenia oceny rocznej;
 - B. o terminie sprawdzianu nauczyciel uczący zawiadamia ucznia i jego rodziców poprzez dziennik elektroniczny.
3. Przeprowadzenie sprawdzianu.
4. Powiadomienia ucznia i jego rodziców o wyniku sprawdzianu:
 - A. powiadomienia dokonuje nauczyciel uczący poprzez dziennik elektroniczny;
 - B. na wniosek ucznia lub jego rodziców sprawdzona i oceniona praca jest udostępniona do wglądu na terenie szkoły.
5. Dokumentację związaną z podwyższeniem oceny przechowuje się w dokumentacji procesu nauczania.

III. Niespełnienie przez ucznia warunków określonych w punktach I i II oraz wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania wyższej oceny klasyfikacyjnej niż przewidywana skutkuje pozostawieniem oceny przewidywanej.

**WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych
śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z historii i społeczeństwa, wynikające
z realizowanego przez nauczycieli programu nauczania**

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA – KLASA 5	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plemię, gród, drużyna, książę</i> – rozumie szczególne znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego – zna legendy o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu oraz o Piaście – rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy – wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I – podaje cechy idealnego rycerza – wyjaśnia znaczenie terminu <i>mieszczanie</i> – opisuje średniowieczny klasztor i tryb życia mnichów, używając wyrazów: <i>zakon, reguła, ubóstwo</i> – charakteryzuje postać świętego Franciszka z Asyżu – zna datę bitwy pod Grunwaldem – tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek <i>Wielki</i> – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie – wymienia zasługi Jadwigi dla kultury polskiej – rozumie przełomowe znaczenie roku 1492 w dziejach Europy i świata – wie, jaką rolę w okresie wielkich odkryć geograficznych odegrał Krzysztof – tłumaczy, na czym polegało przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika – umieszcza na linii chronologicznej datę odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba – pokazuje na mapie trasę pierwszej wyprawy dalekomorskiej Krzysztofa Kolumba – tłumaczy teorię Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia: <i>Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię</i> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dwór, paż, komnata, arras</i> – wie, którzy władcy panowali w Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu polskiej kultury – wie, jakie znaczenie miał szałw wiślany dla rozwoju handlu zbożem w XVI wieku – podaje najważniejsze postanowienia unii lubelskiej – zna datę pierwszej wolnej elekcji – rozumie znaczenie terminu <i>potop szwedzki</i> – wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa – wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów i miejsce zawarcia unii polsko-litewskiej w 1569 roku – pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku – zna daty: elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski, I rozbioru Rzeczypospolitej, utworzenia Komisji Edukacji Narodowej – wie, czym były obiady czwartkowe i kto w nich uczestniczył – zna datę uchwalenia Konstytucji 3 maja – podaje daty: obrad Sejmu Wielkiego, wojny prowadzonej w obronie Konstytucji 3 maja, II rozbioru Polski – wymienia dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku – wie, jaką rolę odegrali w trakcie powstania kościuszkowskiego Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński – omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku I, II i III rozbioru – wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.

OCENA

3

Uczeń:

- wymienia zajęcia mieszkańców średniowiecznego Gniezna
- omawia okoliczności, w jakich doszło do ślubu Mieszka I z Dobrawą
- zna podstawowe fakty z życia świętego Wojciecha
- umieszcza na linii chronologicznej datę chrztu Polski
- opisuje budowę średniowiecznego grodu na przykładzie Gniezna
- wskazuje na mapie granice państwa Mieszka I
- zaznacza na linii chronologicznej daty śmierci biskupa Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego
- przedstawia historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie świętego Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III
- wyjaśnia znaczenie terminów: *klasztór, post, skrytorium, kopista, kupiec, rzemieślnik, cech, burmistrz, samorząd miejski, rynek*
- wie, jak duży wpływ na życie ludzi w średniowieczu miała religia
- wymienia zabudowania tworzące średniowieczny klasztor
- rozumie, jaką funkcję pełniły zamki w średniowieczu
- wymienia główne elementy rycerskiego wyposażenia
- podaje przykłady zawodów rzemieślniczych wykonywanych w średniowieczu
- wymienia grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście
- wymienia prace polowe wykonywane w epoce średniowiecza
- rozpoznaje charakterystyczne elementy zamku
- opisuje średniowieczne miasto
- wskazuje różnice między losem chłopca a życiem rycerza lub mieszczanina
- wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, w tym założenie Akademii Krakowskiej
- tłumaczy, w jakich okolicznościach doszło do ślubu Jadwigi i Jagiełły
- podaje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim
- wskazuje na mapie: Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze, Śląsk
- umieszcza na linii chronologicznej daty: koronacji Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej, wygaśnięcia dynastii Piastów w państwie polskim
- wskazuje na mapie Kraków oraz obszar Królestwa Polskiego za panowania Kazimierza Wielkiego
- wyjaśnia sens powiedzenia: *Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*
- przedstawia okoliczności objęcia polskiego tronu przez Jadwigę
- podaje przyczyny odkryć geograficznych w XV i XVI stuleciu
- wyjaśnia znaczenie terminów: *karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna, konkwistador*
- opowiada, co wydarzyło się w roku 1492, używając terminów: *karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna*
- wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiego renesansu
- wyjaśnia znaczenie terminów: *sejm, sejmik, pospolite ruszenie, szlachta, przywilej, poseł, herb*
- tłumaczy, dlaczego rycerstwo przekształciło się w szlachtę
- rozumie znaczenie terminu *demokracja szlachecka*
- omawia funkcje poszczególnych zabudowań gospodarczych wchodzących w skład folwarku szlacheckiego
- omawia przyczyny i skutki zawarcia unii lubelskiej
- wie, jak nazywał się pierwszy polski władca elekcyjny
- wymienia postanowienia Artykułów henrykowskich
- zna przyczyny kryzysu państwa polsko-litewskiego w XVII wieku
- ocenia znaczenie hołdu pruskiego w dziejach Rzeczypospolitej
- rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: loggia, arkady, attyka
- potrafi opisać wygląd tradycyjnego stroju szlacheckiego
- ocenia znaczenie unii lubelskiej
- omawia przebieg wolnej elekcji
- wyjaśnia, jakie znaczenie miała obrona klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących z najeźdźcą podczas potopu szwedzkiego

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Ignacy Krasicki zaliczany jest do czołowych postaci polskiej kultury w XVIII wieku – wyjaśnia znaczenie terminu <i>konstytucja</i> – zna przyczyny i skutki uchwalenia Konstytucji 3 maja – wie, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>barok, oświecenie, klasycyzm</i> – wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej – podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych z uwzględnieniem regionu, w którym mieszka – wie, jakie funkcje pełniła sztuka barokowa w Kościele katolickim – określa, jakie znaczenie dla Rzeczypospolitej miało utworzenie Komisji Edukacji Narodowej.
<p style="text-align: center;">OCENA</p> <p style="text-align: center; font-size: 2em;">4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian – podaje lata panowania Mieszka I – tłumaczy, jakie były przyczyny i skutki chrztu Polski – wie, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I – omawia następstwa misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha – wskazuje na mapie ziemie polskie zamieszkiwane przez najważniejsze plemiona słowiańskie w X wieku – opowiada o powstaniu i początkach państwa polskiego – omawia znaczenie przyjęcia chrztu przez Polskę – wskazuje na mapie granice państwa polskiego w czasach Bolesława Chrobrego – omawia przejawy średniowiecznej pobożności – wie, jaką drogę musiał przejść chłopiec, aby zostać rycerzem – wyjaśnia, czym były turnieje rycerskie – wie, jaką rolę odgrywali w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej – tłumaczy, jaki wpływ na poprawę wydajności pracy chłopów w średniowieczu miało zastosowanie młyna i pługa – wie, jak odżywiali się mieszkańcy średniowiecznej wsi – potrafi wskazać różnice między stylami romańskim i gotyckim – charakteryzuje grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście – opowiada, kim był Mikołaj Wierzynek – pokazuje na mapie terytorium państwa zakonu krzyżackiego oraz Malbork – opowiada o uczcie u Wierzyńka – ocenia, czy ostatniemu władcy z dynastii Piastów słusznie nadano przydomek <i>Wielki</i> – umieszcza na linii chronologicznej daty: zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie, bitwy pod Grunwaldem, podpisania I i II pokoju toruńskiego – podaje przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie – omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem – wymienia najważniejsze dokonania Władysława Jagiełły i Kazimierza Jagiellończyka – zna najważniejsze dokonania Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana – wymienia skutki odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy i Ameryki – wie, dlaczego Leonarda da Vinci zalicza się do czołowych postaci epoki renesansu – wyjaśnia znaczenie terminów <i>renesans</i> i <i>humanizm</i> – wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku przez Europejczyków oraz trasy wypraw odkrywczych podjętych przez Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamę i Ferdynanda Magellana – wyjaśnia, dlaczego Kolumb nazwał mieszkańców Ameryki Indianami – omawia różnice w postrzeganiu ludzkiego życia w średniowieczu i renesansie – rozpoznaje charakterystyczne cechy budowli renesansowych – zna datę hołdu pruskiego – wie, dlaczego Mikołaj Rej i Jan Kochanowski należą do najważniejszych twórców w historii literatury polskiej – omawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury polskiej – wie, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej – wymienia prawa i obowiązki szlachty

	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, jaką rolę pełnił Gdańsk w XVI-wiecznym handlu zbożem - wymienia przywileje szlacheckie ograniczające wolność osobistą chłopów - wymienia narodowości żyjące na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów - zna prawa, które konfederacja warszawska gwarantowała szlachcie - tłumaczy, czym była reformacja - wie, dlaczego Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego uznaje się za bohaterów narodowych - podaje najważniejsze przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich i polsko-tureckich w XVII wieku - wskazuje na mapie porty rzeczne leżące na szlaku spławu wiślanego oraz rzeki, którymi spławiano towary - opowiada o rozwoju Gdańska w XVI i XVII wieku - porównuje wolną elekcję z wyborami prezydenckimi we współczesnej Polsce - wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojska polskie w XVII stuleciu - opowiada o wyprawie wiedeńskiej Jana III Sobieskiego, używając wyrazów: <i>oblężenie, odsiecz, sultan, husaria</i> - analizuje zamieszczony w podręczniku tekst źródłowy na temat zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem i formułuje wnioski na jego podstawie - wymienia skutki zwycięstwa Jana III Sobieskiego w bitwie pod Wiedniem przedstawia postulaty konfederatów barskich - wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja - opowiada o rozwoju Gdańska w XVI i XVII wieku - porównuje wolną elekcję z wyborami prezydenckimi we współczesnej Polsce - porównuje wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojska polskie w XVII stuleciu - omawia okoliczności, w jakich zawiązano konfederację targowicką, i wymienia jej następstwa - zna okoliczności ustanowienia Orderu Virtuti Militari przez Stanisława Augusta Poniatowskiego - wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest obecnie świętem narodowym - zna datę III rozbioru Rzeczypospolitej - wymienia najważniejsze wynalazki epoki oświecenia - tłumaczy, czym była <i>Wielka encyklopedia francuska</i> - ocenia decyzję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o przystąpieniu do konfederacji targowickiej - omawia rolę chłopów w powstaniu kościuszkowskim.
--	--

OCENA

5

Uczeń:

- podaje autorów średniowiecznych kronik, które zawierają legendy o początkach państwa polskiego
- wie, na czym polegał słowiański obrzęd postrzyżyn
- omawia zachowane ślady pogańskich wierzeń Słowian
- wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: *relikwie, koronacja*
- tłumaczy, czym był Szczerbiec
- wie, kiedy Orzeł Biały stał się symbolem państwa polskiego
- charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez Mieszka I
- potrafi określić przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I
- ocenia znaczenie bitwy pod Cedynią
- pokazuje na mapie Gdańsk i ziemie zamieszkiwane przez Prusów
- przekazuje relację z pobytu Ottona III w Gnieźnie w 1000 roku na podstawie fragmentów kroniki Galla Anonima
- charakteryzuje politykę zewnętrzną i wewnętrzną Bolesława Chrobrego
- tłumaczy, na czym polegała praca zakonników w średniowiecznym skrytorioium
- wie, skąd wzięło się powiedzenie *polegać na kimś jak na Zawiszy* i co ono oznacza
- wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej
- podaje przykłady miejsc w Polsce, w których znajdują się obecnie zamki wzniesione w średniowieczu bądź ich ruiny
- rozumie pochodzenie nazw współczesnych ulic, na przykład: *Szewska, Garncarska, Tkacka*
- wie, czym była lokacja
- wyjaśnia znaczenie terminów: *soltys, plug, trójpolówka*
- wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego *benedyktyńska praca* i tłumaczy, skąd wywodzi się to wyrażenie
- opisuje wygląd średniowiecznej twierdzy
- opowiada o roli karczmy w średniowieczu na podstawie tekstu źródłowego
- wyjaśnia znaczenie terminu *unia*
- wymienia czynniki, które umożliwiły ponowne scalenie ziem polskich
- omawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Kazimierza Wielkiego
- określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów
- tłumaczy, jakie znaczenie miało dla Polski odzyskanie Pomorza Gdańskiego w 1466 roku
- zna datę wynalezienia ruchomej czcionki przez Jana Gutenberga
- rozumie myśl Terencjusza: *Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce*
- podaje przykłady najważniejszych dzieł renesansowych
- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób Krzysztof Kolumb zdobył zaufanie Indian
- opisuje wygląd XV-wiecznego okrętu
- charakteryzuje życie na statku w XV wieku
- wyjaśnia, jak średniowieczni mieszkańcy Europy wyobrażali sobie świat
- tłumaczy, jaki wpływ miały odkrycia geograficzne na wyobrażenia ludzi o świecie
- podaje przykłady budowli renesansowych w Polsce
- wyjaśnia, w jaki sposób obradował sejm walny
- dostrzega wpływ nadawania szlachcie kolejnych przywilejów na pozycję tej grupy w państwie oraz osłabienie władzy królewskiej
- zna datę zatwierdzenia uchwały nihil novi
- wymienia elementy, z których składał się herb szlachecki
- wie, na czym polegała tolerancja religijna w XVI-wiecznej Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *elekcja, pole elekcyjne, koronacja*
- tłumaczy, na czym polegała zasada liberum veto
- zna główne przyczyny i skutki wojen polsko-moskiewskich w XVII stuleciu
- charakteryzuje życie dworskie na Zamku Królewskim na Wawelu
- odnajduje w różnych źródłach utwory Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego
- opisuje wygląd dworu szlacheckiego

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poszczególne grupy polskiej szlachty – wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób można było zdobyć i utracić szlachectwo – porównuje szlachecki sejm walny ze współczesnym polskim parlamentem – porównuje na przykładzie Gdańska funkcjonowanie portów morskich w XVI oraz XXI wieku – porównuje postanowienia unii lubelskiej z ustaleniami unii w Krewie – porównuje wygląd świątyń poszczególnych grup wyznaniowych zamieszkujących obszar dawnej Rzeczypospolitej – wskazuje różnice między pacta conventa i Artykułami henrykowskimi – ocenia, jaką rolę odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny ze Szwecją w latach 1655-1660 – opisuje uzbrojenie husarza na podstawie ilustracji – omawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą – porównuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów z obszarem współczesnej Polski – rozumie, dlaczego dzień 14 października jest obchodzony jako Dzień Edukacji Narodowej – podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego – umieszcza na linii chronologicznej daty: 1788, 1791, 1792, 1793 – wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki – ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki – porównuje sztukę barokową z klasycystyczną oraz wskazuje różnice między stylem renesansowym i barokowym w architekturze.
<p style="text-align: center;">OCENA</p> <p style="text-align: center;">6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna pisemną relację Ibrahima ibn Jakuba dotyczącą państwa Mieszka I – omawia legendarne początki dynastii Piastów – przedstawia stanowisko historyków dotyczące pochodzenia przodków Mieszka I – porównuje przebieg granic współczesnej Polski i państwa Mieszka I – opowiada o współczesnym znaczeniu zjazdu gnieźnieńskiego – prezentuje postać świętego Wojciecha – zna rolę zakonów w czasach współczesnych – wie, jakie funkcje pełnią zamki w dzisiejszych czasach – przedstawia sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców wsi w średniowieczu – rozpoznaje na przykładach średniowiecznych budowli takie elementy architektoniczne, jak: portal, rozeta, apsyda, łuk, sklepienie – przekazuje informacje na temat zabytków romańskich i gotyckich znajdujących się w rodzinnej miejscowości lub regionie – wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka religijna – tłumaczy, na czym polegały i jak przebiegały turnieje rycerskie – potrafi wymienić różnice między handlem średniowiecznym i współczesnym – porównuje miasto średniowieczne z miastem współczesnym – omawia przebieg procesu lokacji wsi – tłumaczy, dlaczego stosowanie trójpolówki pozwalało uzyskać lepsze efekty niż uprawa ziemi metodą żarową – porównuje życie na wsi w średniowieczu i w czasach współczesnych – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Prusy, zakon krzyżacki, wielki mistrz</i> – dostrzega negatywne skutki rozbicia dzielnicowego – tłumaczy, w jakich okolicznościach powstał zakon krzyżacki – wie, dlaczego Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski – wymienia przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego – omawia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski – wie, jakie skutki przyniosła Polsce utrata Pomorza Gdańskiego – wymienia nazwy obszarów współczesnej Polski, na których można znaleźć ślady obecności Krzyżaków – wie, kim byli templariusze i zna opowieść o ich legendarnym skarbie – umieszcza na linii chronologicznej daty: sprowadzenia Krzyżaków do Polski, podboju Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków, koronacji Władysława Łokietka, bitwy pod Płowcami

	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia państwa polskiego - wskazuje na mapie dzielnice należące do Królestwa Polskiego w chwili śmierci Władysława Łokietka - tłumaczy, dlaczego koronacja Władysława Łokietka miała tak duże znaczenie dla Polski - ocenia politykę prowadzoną przez Krzyżaków oraz ich działalność na podbitych terenach - pozyskuje z różnych źródeł informacje o zamku w Malborku - porównuje sposoby prowadzenia polityki zagranicznej stosowane przez Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego - porównuje przebieg dwóch wojen polsko-krzyżackich w XV wieku i ocenia znaczenie tych konfliktów w polskiej historii - opowiada, czym zajmują się współczesne bractwa rycerskie - wie, kim byli Hernan Cortez i Francisco Pizarro - wie, skąd współcześnie czerpiemy wiedzę o Wszechświecie - zna teorie dotyczące tego, kto dotarł do Ameryki przed 1492 rokiem - ocenia znaczenie wypraw odkrywczych dla Europejczyków i ludów zamieszkujących Amerykę - formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten temat - pozyskuje z różnych źródeł informacje o Krzysztofie Kolumbie oraz tworzy notatkę na temat tej postaci - ocenia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie średniowiecza i renesansu - sporządza notatkę na temat wybranego twórcy renesansowego na podstawie zgromadzonych informacji - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>folwark, pańszczyzna, kmiecie</i> - zna datę uchwalenia unii polsko-litewskiej w Lublinie - wymienia nazwy współczesnych państw, które leżą na terytorium dawnej Rzeczypospolitej - tłumaczy, jakie ślady potęgi dawnej Rzeczypospolitej można odnaleźć na terytorium współczesnej Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy - podaje przykłady dzieł sztuki nawiązujących do wydarzeń z XVI i XVII-wiecznej historii Rzeczypospolitej - zna dzieje dzwonu Zygmunt - umieszcza na linii chronologicznej datę złożenia hołdu pruskiego - określa, jaki wpływ na rozwój sztuki renesansowej w Polsce miała kultura włoska - porównuje funkcję Zamku Królewskiego na Wawelu za panowania Jagiellonów oraz współczesnego Pałacu Prezydenckiego w Warszawie - opisuje przebieg spławu wiślanego - umieszcza na linii chronologicznej datę zawarcia unii lubelskiej - charakteryzuje poszczególne grupy narodowościowe żyjące w państwie polsko-litewskim - wymienia prawa grup wyznaniowych we współczesnej Polsce - umieszcza na linii chronologicznej datę pierwszej wolnej elekcji w Rzeczypospolitej - zaznacza na linii chronologicznej daty: 1655, 1660, 1683 - wie, dlaczego sejm obradujący w latach 1788–1792 określa się, jako Sejm Czteroletni lub Sejm Wielki - zna dzieła sztuki nawiązujące do wydarzeń z XVIII-wiecznej historii Rzeczypospolitej - umieszcza na linii chronologicznej daty: 1764, 1772, 1773 - umieszcza na linii chronologicznej daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski - opowiada o losach Tadeusza Kościuszki po powstaniu w 1794 roku - rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: gzyms, tympanon, fasada - tłumaczy, co spowodowało ożywiony rozwój nauki w epoce oświecenia - ocenia dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
--	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA – KLASA 6

<p>OCENA</p> <p>2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, że „Mazurek Dąbrowskiego” jest jednym z polskich symboli narodowych – podaje datę wybuchu powstania listopadowego – podaje datę wybuchu powstania styczniowego i określa czas trwania tego zrywu – przedstawia cele, jakie przyświecały powstańcom listopadowym i styczniowym – zaznacza na osi czasu daty: 1795, 1797, 1807 – zaznacza na osi czasu okresy trwania powstań: listopadowego i styczniowego – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i> – omawia zasługi Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Stanisława Wyspiańskiego, Jana Matejki, Stanisława Moniuszki oraz Heleny Modrzejewskiej dla rozwoju polskiej kultury – podaje daty wybuchu I wojny światowej i jej zakończenia – omawia zasługi postaci, które przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego – wskazuje, które wydarzenie z historii Polski upamiętnia się podczas Narodowego Święta Niepodległości – zna oficjalną nazwę państwa polskiego w latach 1918–1939 – zaznacza na osi czasu daty: 1914, 1918 – zaznacza na osi czasu datę 11 listopada 1918 roku – wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej oraz wymienia jej sąsiadów – rozwija skrót ZSRR – omawia metody sprawowania władzy, które stosował Józef Stalin – wie, kim był Adolf Hitler i jakie były jego poglądy – zaznacza na osi czasu datę podpisania traktatu wersalskiego – zaznacza na osi czasu daty: 1922, 1932 – zaznacza na osi czasu datę 23 sierpnia 1939 roku – podaje daty wybuchu II wojny światowej oraz ataku ZSRR na Polskę – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, powstanie warszawskie, sabotaż, mały sabotaż</i> – rozwija skrót AK – umieszcza na osi czasu daty: 1 września 1939 roku, 17 września 1939 roku – wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę we wrześniu 1939 roku – zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania warszawskiego – wie, co oznacza skrót PRL – wskazuje wady i zalety życia w Polsce czasów komunistycznych – rozumie termin <i>opozycja demokratyczna</i> – wskazuje na mapie granice Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i wymienia jej sąsiadów – określa, od kiedy państwo polskie jest nazywane III Rzeczpospolitą – podaje oficjalną nazwę państwa polskiego – określa rodzinę jako podstawową grupę społeczną – wymienia uczniowskie prawa i obowiązki – wskazuje pracę jako jedną z podstawowych form działalności człowieka – wyjaśnia znaczenie terminu <i>Unia Europejska</i> – zaznacza na osi czasu daty: 4 czerwca 1989 roku, 1990 rok, 2 kwietnia 1997 roku – odnajduje na mapie państwa sąsiadujące z Polską oraz województwo, w którym mieszka – rozpoznaje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn („Ode do radości”) – umieszcza na osi czasu datę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej – wymienia nowoczesne środki transportu – wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z mediów elektronicznych – omawia podstawowe problemy krajów Trzeciego Świata – zaznacza na osi czasu daty związane z podbojem kosmosu: lata 1961 i 1969 – zaznacza na osi czasu datę ataku terrorystycznego na USA z 11 września 2001 roku.
-------------------------------------	---

OCENA

3

Uczeń:

- wymienia wydarzenia z historii Polski, do których nawiązuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”
- wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja, emigracja*
- wyjaśnia znaczenie terminów: *represje, konfiskata*
- podaje imiona i nazwiska wybitnych Polaków, którzy wyemigrowali po klęsce powstania listopadowego oraz w czasach późniejszych
- wie, czym była Wielka Emigracja
- tłumaczy, na czym polegała walka partyzancka
- podaje przykłady represji zastosowanych wobec Polaków po klęsce powstań narodowych
- wskazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew stoczonych w trakcie powstania
- wymienia przyczyny i skutki powstania listopadowego
- omawia na podstawie zebranych informacji zasługi Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza i Heleny Modrzejewskiej dla kultury polskiej
- zna przyczyny wybuchu strajku polskich dzieci we Wrześni
- wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja przemysłowa, fabryka, manufaktura, maszyna parowa, kolej żelazna, statek parowy, silnik elektryczny, telegraf*
- wymienia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie
- zaznacza na osi czasu datę strajku polskich dzieci we Wrześni
- opowiada na podstawie tekstu źródłowego o prześladowaniach polskich uczniów w zaborze rosyjskim
- rozróżnia rzemieślnicze i fabryczne formy produkcji przemysłowej
- pokazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta na ziemiach polskich
- wskazuje na mapie świata państwa, do których Polacy najczęściej emigrowali z przyczyn ekonomicznych
- podaje datę Bitwy Warszawskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *parlament, partia, opozycja*
- odszukuje informacje o zasługach Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dla państwa polskiego
- porównuje koncepcje Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dotyczące odzyskania niepodległości przez Polskę
- zaznacza na osi czasu okresy trwania powstania wielkopolskiego i III powstania śląskiego oraz datę Bitwy Warszawskiej
- zaznacza na osi czasu daty: uchwalenia konstytucji marcowej, wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta oraz zamachu majowego
- prezentuje postać Józefa Piłsudskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: *totalitaryzm, propaganda, lagier*
- wymienia żądania wysuwane przez Hitlera wobec Polski pod koniec 1938 roku
- podaje datę zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow i tłumaczy, czego dotyczył ten dokument
- omawia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób prześladowano Żydów w nazistowskich Niemczech
- wymienia ważne wydarzenia, które rozegrały się podczas kampanii wrześniowej: obronę półwyspu Westerplatte, obronę Poczty Polskiej w Gdańsku, bitwę nad Bzurą
- wyjaśnia znaczenie terminów: *kampania wrześniowa, wojna totalna, internowanie, Korpus Ochrony Pogranicza*
- podaje miejsca i daty najważniejszych bitew II wojny światowej, w których brały udział polskie formacje wojskowe
- wyjaśnia znaczenie terminów: *kampania wrześniowa, wojna totalna, internowanie, Korpus Ochrony Pogranicza*
- opisuje sytuację Polaków na terenach okupowanych przez III Rzeszę i ZSRR z użyciem terminów: *okupacja, łapanka, getto, robotnicy przymusowi*
- tłumaczy, czym była zbrodnia wołyńska
- podaje datę wybuchu powstania warszawskiego
- wyjaśnia, co wydarzyło się w Katyniu
- opisuje warunki panujące w gettach w czasie II wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *Holokaust, obóz zagłady, Auschwitz-Birkenau*
- zaznacza na mapie linię podziału ziem polskich między Niemcy a ZSRR
- wymienia przyczyny i skutki klęski Polski w kampanii wrześniowej w 1939 roku

	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, w jaki sposób społeczeństwo polskie walczyło z okupantami - przedstawia przyczyny i skutki wybuchu powstania warszawskiego - wskazuje na mapie największe getta, hitlerowskie obozy koncentracyjne oraz miejsca na Wschodzie, w których zamordowano polskich oficerów - opowiada na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób ratowano żydowskie dzieci żyjące w gettach - przedstawia okoliczności objęcia władzy w Polsce przez komunistów - opowiada, w jaki sposób polskie społeczeństwo uczestniczyło w powojennej odbudowie kraju - rozwija skróty: <i>PZPR, UB, MO</i> - wyjaśnia, dlaczego rządy panujące w PRL określa się jako dyktaturę partii komunistycznej - wymienia charakterystyczne cechy gospodarki PRL - wyjaśnia znaczenie terminu <i>cenzura</i> - omawia rolę, jaką odegrał Kościół katolicki w okresie PRL - podaje datę wyboru Karola Wojtyły na papieża - prezentuje zasługi Lecha Wałęsy i księdza Jerzego Popiełuszki dla odzyskania przez Polskę suwerenności - podaje datę podpisania porozumień sierpniowych w Gdańsku - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>strajk, stan wojenny</i> - porównuje granice II Rzeczypospolitej z granicami PRL - omawia przyczyny i skutki powstania NSZZ „Solidarność” - wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu - omawia rolę, jaką odegrał Tadeusz Mazowiecki w okresie przemian w 1989 roku - wyjaśnia, co oznacza termin <i>wolne wybory</i> - określa w przybliżeniu powierzchnię Polski oraz omawia podział administracyjny kraju - zna datę uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej - tłumaczy, w jakich dziedzinach życia przejawia się demokratyczny charakter państwa polskiego - wymienia najważniejsze organy władzy państwowej w Polsce: prezydenta RP, premiera i Radę Ministrów, Sejm i Senat, sądy - wyjaśnia znaczenie terminu <i>prawa człowieka</i> - rozumie, w jakim celu powołano urzędy Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka - podaje przykłady grup społecznych - podaje daty powstania Unii Europejskiej oraz wstąpienia Polski do tej organizacji - tłumaczy, co oznaczają terminy: <i>integracja europejska, europejska solidarność</i> - ocenia znaczenie wyborów z 4 czerwca 1989 roku w procesie przemian demokratycznych w Polsce - wskazuje na mapie państwa europejskie, które powstały lub odrodziły się po upadku komunizmu - określa znaczenie pracy w życiu człowieka - zaznacza na osi czasu datę powstania Unii Europejskiej - przedstawia przyczyny i skutki wstąpienia Polski do UE - tłumaczy, co oznacza powiedzenie „świat stał się mniejszy”, oraz wskazuje przyczyny określanego w ten sposób zjawiska - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>podbój kosmosu, lądowanie człowieka na Księżycu, wahadłowiec, sztuczny satelita, nawigacja GPS</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komputer osobisty, Internet, portale społecznościowe</i> - podaje zasady, których powinni przestrzegać użytkownicy Internetu - podaje przykłady działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe w celu pomocy najbiedniejszym krajom - wyjaśnia znaczenie terminu <i>wojna lokalna</i> - omawia na podstawie infografiki pozytywne i negatywne skutki postępu technicznego we współczesnym świecie - na podstawie tekstu źródłowego wymienia skutki niszczenia środowiska naturalnego - tłumaczy, w jaki sposób wykorzystuje się nowoczesne technologie w szkołach - na podstawie tekstu źródłowego podaje zasady bezpiecznego korzystania z Internetu
--	---

<p>OCENA</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy, dlaczego konflikty należy rozwiązywać drogą dialogu. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie, w jakim celu powstały Legiony Polskie – tłumaczy, kim był Józef Wybicki – zna najważniejsze wydarzenia z okresu wojny polsko-rosyjskiej w 1831 roku – wymienia wybitnych Polaków żyjących współcześnie na emigracji – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>manifestacja, branka, katorga</i> – wymienia przyczyny manifestacji patriotycznych Polaków w 1861 roku – wie, kim był Romuald Traugutt – określa, dlaczego powstanie listopadowe zakończyło się klęską – opowiada o represjach stosowanych wobec Polaków przez władze carskie po upadku powstań narodowych – charakteryzuje sposób walki w czasie powstania styczniowego – tłumaczy, czym były rugie pruskie – wie, jaką rolę odegrał Michał Drzymała w walce z germanizacją – opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce – podaje przyczyny emigracji zarobkowej Polaków w XIX wieku – wie, w jaki sposób XIX-wieczni robotnicy walczyli o swoje prawa – omawia zasługi Ignacego Łukasiewicza dla rozwoju polskiego przemysłu naftowego – omawia na podstawie zebranych informacji rozwój polskiej kultury pod zaborami – wyjaśnia, na czym polega symboliczne znaczenie postawy Michała Drzymały oraz strajku dzieci we Wrześni – wymienia przyczyny i skutki zastosowania maszyny parowej w przemyśle i transporcie – omawia proces uprzemysłowienia w XIX wieku – rozróżnia emigrację polityczną i zarobkową – charakteryzuje życie w mieście pod koniec XIX stulecia – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwa centralne, ententa, traktat wersalski, front</i> – wie, kim byli bolszewicy – wymienia czynniki, które zadecydowały o odzyskaniu niepodległości przez Polskę – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy odbudowywali swoje państwo po zakończeniu I wojny światowej – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące sprawy polskiej – omawia proces kształtowania się granic II Rzeczypospolitej oraz wymienia wydarzenia, które zadecydowały o zasięgu terytorialnym Polski – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, Wolne Miasto Gdańsk</i> – tłumaczy, na czym polegał ustrój utrwalony w Polsce przez konstytucję z 1921 roku – wskazuje na wielonarodowy charakter społeczeństwa II Rzeczypospolitej – wymienia mniejszości narodowe i religijne, które zamieszkiwały II Rzeczpospolitą – omawia trudności, z którymi zmagala się odrodzona Rzeczpospolita – odnajduje na mapie państwa centralne oraz kraje należące do ententy – opisuje na podstawie tekstu źródłowego nastroje Polaków w pierwszych dniach wolności – omawia, jak kształtowały się granice Polski w latach 1918–1922, oraz wskazuje na mapie najważniejsze zmiany terytorialne – ocenia znaczenie zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej dla odrodzonej Rzeczypospolitej – określa na podstawie mapy, jakie obszary II Rzeczypospolitej zamieszkiwali przedstawiciele poszczególnych mniejszości narodowych i religijnych – opowiada o problemach i sukcesach gospodarczych II Rzeczypospolitej – wymienia najważniejsze zmiany terytorialne, jakie dokonały się w Europie po I wojnie światowej – tłumaczy znaczenie terminów: <i>nazizm, rasizm, obóz koncentracyjny, Hitlerjugend, ograniczenie praw obywatelskich, III Rzesza</i> – rozumie, dlaczego nazistom udało się zdobyć władzę w Niemczech – wyjaśnia, w jaki sposób Adolf Hitler umacniał swoją władzę – wie, dlaczego we współczesnym świecie walczy się z rasizmem – wyjaśnia, w jaki sposób Hitler łamał postanowienia traktatu wersalskiego – rozumie, jakie zagrożenie dla Rzeczypospolitej wynikało z zawarcia przez Niemcy i ZSRR paktu Ribbentrop-Mołotow
-------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie miejsce podpisania traktatu wersalskiego oraz państwa, które powstały w Europie po I wojnie światowej – ocenia sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina – opisuje na podstawie tekstu źródłowego warunki panujące w łagrach – uzasadnia konieczność walki z rasizmem we współczesnym świecie – wskazuje na mapie państwa, które w okresie międzywojennym padły ofiarą zaborczej polityki nazistowskich Niemiec – tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jakie było stanowisko Polski wobec żądań, które wysunął Hitler w 1939 roku – wie, kim byli: Władysław Raczkiewicz, gen. Władysław Sikorski, gen. Franciszek Kleeberg, mjr Henryk Dobrzański „Hubal”, Stefan Starzyński – podaje daty ataku III Rzeszy na ZSRR oraz agresji Japonii na Stany Zjednoczone – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>inwazja, państwa osi, alianci, koalicja antyhitlerowska, Pearl Harbor</i> – wyjaśnia, kim byli: gen. Stanisław Sosabowski, gen. Władysław Anders, gen. Stanisław Maczek, gen. Zygmunt Berling – podaje dokładną datę zakończenia II wojny światowej w Europie – podaje datę wybuchu powstania w getcie warszawskim – wie, kim był Janusz Korczak – wyjaśnia, na czym polegała działalność „Żegoty” – omawia zasługi Ireny Sendlerowej – opowiada o przebiegu kampanii wrześniowej – opisuje na podstawie tekstu źródłowego przygotowania Polaków do obrony Grodna przed atakiem Armii Czerwonej – wskazuje na mapie państwa, które padły ofiarą niemieckiej agresji po 1939 roku, oraz kraje będące sojusznikami III Rzeszy – wskazuje na mapie państwa zajęte przez Armię Czerwoną w latach 1944–1945 – omawia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej – charakteryzuje metody walki, które stosowali Polacy w trakcie powstania warszawskiego – wyjaśnia, w jaki sposób Polacy pomagali Żydom w czasie okupacji – tłumaczy, jakie były skutki przesiedleń ludności w Polsce po zakończeniu II wojny światowej – podaje datę uchwalenia konstytucji PRL – tłumaczy, dlaczego w historii Polski lata 1944–1956 są określane jako „czasy stalinowskie” – wyjaśnia, dlaczego bojowników podziemia niepodległościowego określa się jako Żołnierzy Wyklętych – podaje daty najważniejszych protestów Polaków przeciw władzy komunistycznej w latach 1956, 1970, 1976 i 1980 – wymienia zasługi kardynała Stefana Wyszyńskiego – rozwija skrót <i>SB</i> – opisuje warunki życia Polaków w czasie stanu wojennego – omawia działania opozycji demokratycznej z użyciem określenia <i>walka bez przemocy</i> – wskazuje na mapie państwa europejskie, które w okresie zimnej wojny należały do NATO oraz do Układu Warszawskiego – umieszcza na osi czasu daty powstania PZPR oraz uchwalenia konstytucji PRL – opowiada o społeczeństwie PRL z użyciem terminów: <i>likwidacja analfabetyzmu, awans społeczny, cenzura, ukryte bezrobocie, łamanie praw obywatelskich, propaganda sukcesu</i> – zaznacza na osi czasu daty protestów społecznych w PRL oraz datę wyboru Karola Wojtyły na papieża – tłumaczy, za jaką działalność jest przyznawana Pokojowa Nagroda Nobla, oraz wyjaśnia, dlaczego Lech Wałęsa otrzymał to wyróżnienie – charakteryzuje na podstawie tekstu źródłowego politykę władz komunistycznych wobec opozycji demokratycznej w Polsce – podaje nazwisko pierwszego prezydenta Polski wybranego w wyborach powszechnych – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>konstytucja, wolne media, wolność słowa, opinia publiczna</i> – omawia zadania poszczególnych organów władzy państwowej oraz władz samorządowych
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na organizację życia szkoły - podaje przykłady instytucji, do których można się zwrócić w przypadku łamania praw dziecka - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie</i> - rozumie, że funkcjonowanie społeczeństwa możliwe jest dzięki odpowiedniemu podziałowi pracy - wie, czym są kwalifikacje zawodowe - wymienia skutki emigracji zarobkowej Polaków - przedstawia rolę, jaką w procesie integracji europejskiej odegrał Robert Schuman - określa, ile państw należy do Unii Europejskiej - omawia działania podejmowane przez państwa członkowskie UE w celu integracji gospodarczej, rozwoju regionalnego i ochrony środowiska - przedstawia najważniejsze wydarzenia w procesie integracji Polski z UE - przedstawia przyczyny i skutki obrad Okrągłego Stołu - wskazuje fragmenty Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, które świadczą o demokratycznym charakterze państwa polskiego - wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywateli RP - tłumaczy, jakie są zadania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka - wyjaśnia, na czym polegały reformy gospodarcze w Polsce po upadku komunizmu - tłumaczy, na czym polega polityka otwartych granic w Unii Europejskiej - opisuje zmiany, jakie dokonały się w Polsce po przyjęciu do Unii Europejskiej - wymienia korzyści oraz obowiązki i ograniczenia wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej - podaje daty najważniejszych wydarzeń związanych z podbojem kosmosu - wie, kim był Jurij Gagarin - rozumie, czym jest kultura masowa - tłumaczy, dlaczego współczesny świat określa się, jako „globalną wioskę” - dostrzega różnice dzielące współczesny świat na bogatą Północ i biedne Południe - wymienia nazwy organizacji, które niosą pomoc mieszkańcom krajów Trzeciego Świata lub działają w obronie praw człowieka - podaje przykłady problemów, z którymi borykają się dzieci mieszkające w państwach biednego Południa - opowiada o tym, co wydarzyło się w Nowym Jorku 11 września 2001 roku - tłumaczy, jakie działania są podejmowane w celu zapobiegania konfliktom na świecie - ocenia wpływ człowieka na środowisko naturalne - określa wpływ kultury amerykańskiej na życie ludzi na całym świecie - wskazuje na mapie świata obszary, na których odsetek ludzi cierpiących głód jest najwyższy, oraz tereny, na których jest on najniższy - wskazuje na mapie świata regiony, w których wybucha współcześnie najwięcej konfliktów zbrojnych - wyjaśnia na przykładach przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych.
<p style="text-align: center;">OCENA</p> <p style="text-align: center;">5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, czym była rewolucja francuska - prezentuje postać Napoleona Bonapartego - podaje datę powstania Księstwa Warszawskiego - wie, jak zmieniały się granice Księstwa Warszawskiego - wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie przestało istnieć - wie, że podczas powstania listopadowego sejm podjął uchwałę o barwach narodowych - tłumaczy, jakie decyzje dotyczące ziem polskich podjęto na kongresie wiedeńskim - wymienia miejsca najważniejszych bitew stoczonych podczas powstania listopadowego - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>romantyzm, emisariusz</i> - wie, co wydarzyło się w Europie w 1848 roku - tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, na czym polegała rola gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w tworzeniu Legionów Polskich - interpretuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego” - ocenia, jakie znaczenie dla dążeń niepodległościowych Polaków miała klęska Napoleona w wojnie z państwami zaborczymi - wyjaśnia sens tekstu pieśni „Boże, coś Polskę”

	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o funkcjonowaniu państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego – wskazuje na mapie obszary, na których podczas powstania styczniowego toczyły się walki partyzanckie – wymienia sposoby walki Polaków z germanizacją i rusyfikacją – zna zasługi Hipolita Cegielskiego dla rozwoju gospodarczego ziem polskich w XIX wieku – podaje daty: otwarcia pierwszej linii kolejowej, skonstruowania telefonu przez Aleksandra Grahama Bella, wynalezienia żarówki przez Tomasza Edisona – wymienia odkrycia dokonane przez Ludwika Pasteura i Wilhelma Roentgena – porównuje współczesne szkoły z tymi działającymi pod zaborami – porównuje sposoby podróżowania w XIX i XXI wieku – ocenia, które spośród XIX-wiecznych wynalazków wywarły największy wpływ na życie mieszkańców miast – wymienia społeczne i gospodarcze skutki I wojny światowej – wyjaśnia, jakie były zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki – tłumaczy, jakie znaczenie dla II Rzeczypospolitej miała budowa portu w Gdyni oraz utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego – wymienia najważniejsze kulturalne i sportowe osiągnięcia II Rzeczypospolitej – wskazuje na mapie Europy obszary, na których toczyły działania wojenne podczas I wojny światowej – rozpoznaje nowe rodzaje broni, które zastosowano w trakcie wojny 1914–1918 – ocenia, jaki wpływ na odzyskanie niepodległości przez Polskę miał wybuch konfliktu między państwami zaborczymi – wymienia przyczyny i skutki zamachu majowego – wskazuje na mapie najważniejsze ośrodki przemysłowe w międzywojennej Polsce – omawia metody kształtowania „nowego człowieka”, które wykorzystywano w Związku Radzieckim i w nazistowskich Niemczech – tłumaczy, kim był Józef Beck – przedstawia Koreę Północną jako przykład współczesnego państwa totalitarnego – umieszcza na osi czasu daty przyłączenia Austrii do III Rzeszy oraz rozbioru Czechosłowacji – ocenia stanowisko polskich władz wobec żądań hitlerowskich Niemiec – tłumaczy, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się bohaterstwo polskich żołnierzy walczących w kampanii wrześniowej – wymienia najważniejsze działania wojenne prowadzone w Europie w latach 1940–1942 – rozumie, dlaczego powstało Muzeum Powstania Warszawskiego – tłumaczy, w jaki sposób upamiętnia się osoby, które pomagały Żydom w czasie II wojny światowej – ocenia postawę polskich żołnierzy i cywilów w pierwszych tygodniach wojny – ocenia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miało przyłączenie się Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego do walki po stronie aliantów – zaznacza na osi czasu daty: ataku III Rzeszy na ZSRR, bitwy pod Kurskiem, inwazji na Normandię, kapitulacji Niemiec i Japonii – opowiada, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się polskich żołnierzy, którzy walczyli podczas II wojny światowej – ocenia postawy, jakie przyjmowali Polacy wobec losu Żydów w trakcie II wojny światowej – przedstawia formy oporu Polaków przeciwko komunistycznej władzy – wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, czym była żelazna kurtyna – na podstawie tekstu źródłowego wymienia metody, które pozwoliły komunistom odnieść zwycięstwo wyborcze w 1947 roku – porównuje, czym różnią się współczesne strajki od demonstracji z czasów PRL – wymienia przyczyny strajków w 1980 roku – wyjaśnia, na czym polegały prześladowania opozycji demokratycznej w czasach komunistycznych – przedstawia najważniejsze wydarzenia, jakie rozegrały się w Europie z lat 1989–1992: upadek muru berlińskiego, zjednoczenie Niemiec, rozpad ZSRR i rozpad Jugosławii – rozumie, że wraz z upadkiem ZSRR zakończyła się zimna wojna – wymienia zmiany, które dokonały się w polskim szkolnictwie na skutek przeobrażeń
--	--

	<p>politycznych po 1989 roku</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia prezydentów III Rzeczypospolitej – tłumaczy, dlaczego sądy w Polsce są niezależne od pozostałych organów władzy – rozwija skrót ONZ i określa, czym zajmuje się Organizacja Narodów Zjednoczonych – wie, za jakie zasługi przyznaje się <i>Order Uśmiechu</i> – tłumaczy, dlaczego wciąż powstają nowe zawody, a niektóre zajęcia są coraz rzadziej wykonywane – wyjaśnia, czym była Europejska Wspólnota Gospodarcza, oraz podaje, w którym roku powstała ta organizacja – podaje przykłady argumentów, które wysuwali zwolennicy i przeciwnicy wstąpienia Polski do Unii Europejskiej – określa, jakie znaczenie dla Polaków miało przystąpienie Rzeczypospolitej do strefy Schengen – omawia na podstawie schematu procedurę powoływania władz samorządowych w Polsce – ocenia, jakie znaczenie miało uchwalenie Powszechnej deklaracji praw człowieka – omawia role, jakie odgrywają poszczególne grupy społeczne we współczesnym społeczeństwie – wymienia na podstawie informacji uzyskanych z różnych źródeł (np. w trakcie rozmów z osobami starszymi) najistotniejsze problemy współczesnej Polski – opowiada o początkach integracji europejskiej – omawia na podstawie mapy etapy poszerzania wspólnoty europejskiej o kolejne państwa – ocenia, jak przynależność Polski do UE może wpłynąć na życie młodych ludzi – omawia działania, które są podejmowane w celu ograniczenia zanieczyszczenia środowiska – wskazuje na zagrożenia, jakie dla międzynarodowego pokoju stwarza terroryzm – na podstawie własnych obserwacji opisuje metody wykorzystywane przez media w celu przyciągnięcia uwagi odbiorców – wyjaśnia, z czego wynikają problemy państw biednego Południa – wskazuje formy pomocy udzielanej państwom biednego Południa, które uważa za najskuteczniejsze
<p style="text-align: center;">OCENA</p> <p style="text-align: center;">6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opowiada o zasługach księcia Józefa Poniatowskiego – omawia teorie na temat przyczyny śmierci Napoleona Bonapartego – tłumaczy, dlaczego Dzień Podchorążego przypada 29 listopada – wymienia elementy narodowe w umundurowaniu polskich legionistów – ocenia, czy decyzja o zorganizowaniu powstania listopadowego była słuszna – rozpoznaje najważniejsze cechy utworów romantycznych – porównuje powstanie listopadowe ze styczniowym – charakteryzuje sytuację Polaków w poszczególnych zaborach – przedstawia znaczenie Łodzi we współczesnej Polsce – opowiada o życiu i osiągnięciach Marii Skłodowskiej-Curie – tłumaczy, w jakim celu powołano Ligę Narodów – opowiada o działalności szpiegów na terytorium Wolnego Miasta Gdańska – określa, jaką rolę we współczesnej Polsce odgrywa Gdynia – określa przyczyny i skutki wydarzeń w Rosji w 1917 roku – porównuje sytuację we współczesnej Europie z sytuacją, która panowała na kontynencie europejskim na początku XX wieku – charakteryzuje warstwy społeczne II Rzeczypospolitej – omawia na podstawie zebranych informacji sytuację gospodarczą swojego regionu w okresie międzywojennym – prezentuje dokonania Charlesa Lindbergha, Aleksandra Fleminga oraz Alberta Einsteina – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>penicylina</i>, <i>jazz</i>, <i>film animowany</i> – tłumaczy, jak rozwój nauki i techniki wpłynął na codzienne życie ludzi w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego współcześnie funkcjonują organizacje międzynarodowe strzegące pokoju – ocenia znaczenie odkrycia dokonanego przez Aleksandra Fleminga dla rozwoju medycyny – tworzy historyjkę obrazkową przedstawiającą jeden dzień z życia człowieka w epoce

	<p>międzywojennej</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje sposób sprawowania władzy w państwie totalitarnym z rządami w kraju demokratycznym - wyjaśnia, dlaczego pakt Ribbentrop-Mołotow jest nazywany IV rozbiorem Polski - opowiada o życiu i dokonaniach Aleksandra Fleminga - opowiada o działaniach wojennych prowadzonych na Dalekim Wschodzie - tłumaczy, jakie znaczenie dla współczesnych Amerykanów ma Pearl Harbor - wie, co wydarzyło się w 1945 roku w Hiroszynie i Nagasaki - określa, kiedy zakończyła się II wojna światowa na Dalekim Wschodzie - zdobywa informacje o losach swoich przodków w 1939 roku - tworzy mapę myśli dotyczącą kampanii wrześniowej - gromadzi informacje dotyczące 2. Korpusu Polskiego - ocenia, czy decyzja Amerykanów o użyciu broni atomowej była słuszna - przedstawia historię niedźwiedzia Wojtka - gromadzi informacje o sytuacji w swojej miejscowości w czasie II wojny przedstawia sylwetkę Ireny Sendlerowej - podaje daty utworzenia NATO i Układu Warszawskiego - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Układ Warszawski, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO), mur berliński, wyścig zbrojeń</i> - tłumaczy, czym była zimna wojna - wymienia współczesne cele NATO - omawia rolę, którą odgrywa Polska w Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego - zaznacza na osi czasu daty: utworzenia NATO, powstania Układu Warszawskiego oraz budowy muru berlińskiego - tłumaczy, na czym polegała rywalizacja ZSRR i Stanów Zjednoczonych w okresie zimnej wojny - porównuje mapę współczesnej Europy z mapą kontynentu europejskiego po 1945 roku - wyjaśnia, z jakimi trudnościami zmagano się podczas odbudowy Warszawy po 1945 roku - opisuje życie codzienne mieszkańców PRL na podstawie relacji osób starszych - wskazuje różnice między PRL a współczesną Polską ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia codziennego - ocenia, jakie znaczenie dla polskiego społeczeństwa stanowił wybór kardynała Karola Wojtyły na papieża - na podstawie zebranych informacji przedstawia sylwetkę wybranego żołnierza podziemia niepodległościowego - opowiada o działalności papieża Jana Pawła II - na podstawie zebranych informacji przygotowuje prezentację dotyczącą księdza Jerzego Popiełuszki - proponuje zmiany, jakie należy wprowadzić w szkole w celu poprawy warunków nauki - tłumaczy, czym był „Jarmark Europa” - podaje przykłady konkretnych działań podejmowanych przez samorząd w miejscu swojego zamieszkania - wymienia przykłady działań mających na celu ochronę praw człowieka na świecie - wymienia władców, którzy podejmowali w średniowieczu próby zjednoczenia Europy - tłumaczy, w jaki sposób Polska wykorzystuje fundusze unijne - wymienia problemy miejscowości lub gminy, które są najistotniejsze z punktu widzenia mieszkańców - ocenia przemiany gospodarcze po 1989 roku - na podstawie infografiki określa, jakie kwalifikacje są potrzebne do wykonywania różnych zawodów - prezentuje sylwetkę Roberta Schumana - wymienia przyczyny konfliktu palestyńsko-izraelskiego - opowiada, jak wyobraża sobie postęp w technice w najbliższych latach - na podstawie artykułu wymienia argumenty wysuwane przez osoby twierdzące, że Amerykanie w 1969 roku nie wylądowali na Księżycu, oraz przez osoby, które są przekonane o powodzeniu misji Apolla 11, a następnie wyraża własną opinię na omawiany temat - na podstawie zebranych informacji opisuje dowolną akcję przeprowadzoną przez jedną z
--	--

	<p>organizacji charytatywnych</p> <ul style="list-style-type: none">- wskazuje problem współczesnego świata, który uważa za najważniejszy, a następnie proponuje sposób jego rozwiązania- na podstawie zebranych informacji omawia wybrany współczesny konflikt zbrojny- tłumaczy, jaki wkład w rozwój nowoczesnych technologii wniósł Steve Jobs.
--	--